

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2008-2009

7 OKTOBER 2009

Wetsontwerp tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek inzake de kostenverdeling onder partijen bij een echtscheidingsprocedure

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR
DE JUSTITIE
UITGEBRACHT DOOR
MEVROUW MATZ

I. Inleiding

Voorliggend optioneel bicameraal wetsontwerp werd oorspronkelijk in de Senaat als wetsvoorstel ingediend door de heer Philippe Mahoux (nr. 4-1115/1). Het werd door de Senaat in plenaire vergadering aangenomen op 5 februari 2009 en overgezonden aan de Kamer van volksvertegenwoordigers op 5 februari 2009.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2008-2009

7 OCTOBRE 2009

Projet de loi modifiant le Code judiciaire quant à la répartition des dépens entre parties dans le cadre d'une procédure en divorce

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE
PAR
MME MATZ

I. Introduction

Le projet de loi à l'examen, qui relève de la procédure bicamérale facultative, a été déposé initialement au Sénat en tant que proposition de loi de M. Philippe Mahoux (n° 4-1115/1). Il a été adopté en séance plénière du Sénat le 5 février 2009 et transmis le même jour à la Chambre des représentants.

Samenstelling van de commissie/Composition de la commission :

Voorzitter/Président : Patrik Vankrunkelsven.**Leden/Membres :**

CD&V

Sabine de Bethune, Hugo Vandenberghe, Pol Van den Driessche, Tony Van Parys.

MR

Alain Courtois, Marie-Hélène Crombé-Berton, Christine Defraigne.

Open Vld

Martine Taelman, Patrik Vankrunkelsven.

Vlaams Belang

Hugo Coveliers, Anke Van dermeersch.

PS

Christophe Collignon, Philippe Mahoux.

sp.a

Guy Swennen, Myriam Vanlerberghe.

CDH

Vanessa Matz.

Écolo

N.

Plaatsvervangers/Suppléants :

Wouter Beke, Dirk Claes, Nahima Lanjri, Els Schelfhout, Elke Tindemans.

Berni Collas, Alain Destexhe, Philippe Monfils, Caroline Persoons.

Roland Duchatelet, Nele Lijnen, Paul Wille.

Yves Buysse, Jurgen Ceder, Joris Van Hauthem.

Philippe Moureaux, N., N.

John Crombez, Marleen Temmerman, Johan Vande Lanotte.

Francis Delpérée, Céline Fremault.

José Daras, N.

*Zie :***Stukken van de Senaat :****4-1115 - 2008/2009 :**

Nr. 6 : Ontwerp geamendeerd door de Kamer en teruggezonden naar de Senaat.

*Voir :***Documents du Sénat :****4-1115 - 2008/2009 :**

N° 6 : Projet amendé par la Chambre et renvoyé au Sénat.

Het wetsontwerp werd door de Kamer van volksvertegenwoordigers geamendeerd en aan de Senaat overgezonden op 17 juli 2009. De onderzoekstermijn eindigt op 26 oktober 2009.

De commissie voor de Justitie heeft het wetsontwerp besproken tijdens haar vergaderingen van 22 september en 7 oktober 2009, in aanwezigheid van de staatssecretaris voor Gezinsbeleid

II. Inleidende uiteenzetting door de heer Wathelet, staatssecretaris voor gezinsbeleid

Het wetsontwerp zoals het door de Senaat werd overgezonden werd door de commissie voor de Justitie van de Kamer geamendeerd.

Inderdaad zorgde de formulering van de tekst, en meer in het bijzonder het woord « compensés » voor enige discussie, aangezien dit op uiteenlopende wijze kon worden geïnterpreteerd.

Sommigen waren de mening toegedaan dat onder « omslag van de kosten » moest worden verstaan dat elk zijn onder kosten droeg, anderen meenden dat in dat systeem elk de helft van de kosten droeg, waarbij eventueel een compensatie plaatsvond om tot dat resultaat te komen.

Men heeft dus vastgesteld dat deze term verkeerd kon worden geïnterpreteerd. Met de gekozen formulering heeft men dat begrip geëxpliciteerd en wel door een onderscheid te maken tussen twee gevallen. Wanneer de echtscheiding wordt uitgesproken op grond van artikel 229, § 2, dat wil zeggen in het raam van een gezamenlijk verzoek, worden de kosten gelijk verdeeld. Wanneer ze wordt uitgesproken op grond van artikel 229, § 1 of § 3, draagt elke partij de kosten die zij heeft gemaakt, terwijl de rechter de mogelijkheid behoudt om rekening te houden met de omstandigheden van de zaak en er anders over te beslissen. Op die manier houdt men terdege rekening met het arrest van het Grondwettelijk Hof en beantwoordt men de vraag over de juiste draagwijdte van het begrip « omslag » van de kosten. Tevens dient vermeld dat de commissie voor de Justitie van de Kamer de professoren Senaeve en Van Gysel heeft gehoord, alsook de OBFG en de OVB, die de huidige formulering van de tekst hebben voorgesteld.

III. Algemene bespreking

Mevrouw Taelman meent dat het oorspronkelijke wetsvoorstel van de heer Mahoux terecht poggde tegemoet te komen aan het arrest nr. 137/2008 van het grondwettelijk Hof, meer bepaald om een oplossing te bieden voor de kwestie van de kosten in geval van een procedure van echtscheiding op grond van een onherstelbare ontwrichting van het huwelijk. Het

Ce projet de loi a été amendé par la Chambre des représentants et transmis au Sénat le 17 juillet 2009. Le délai d'examen expire le 26 octobre 2009.

La commission de la Justice l'a examiné au cours de ses réunions des 22 septembre et 7 octobre 2009, en présence du secrétaire d'État à la Politique des familles.

II. Exposé introductif de M. Wathelet, secrétaire d'État à la Politique des familles

Le projet de loi transmis par le Sénat a été amendé par la commission de la Justice de la Chambre.

En effet, la formulation du texte, et plus précisément le mot « compensés », a fait l'objet de discussions car ce terme pouvait être interprété de différentes manières.

Certains étaient d'avis que par compensation, il fallait entendre que chacun supportait ses frais, d'autres estimaient que chacun, dans ce système, supportait la moitié des frais, une compensation ayant éventuellement lieu pour arriver à ce résultat.

On s'est donc aperçu que le terme « compensation » pouvait être mal interprété. La formulation retenue permet d'explicitier cette notion, et ce, en distinguant deux cas de figure. Lorsque le divorce est prononcé sur la base de l'article 229, § 2, c'est-à-dire dans le cadre d'une demande conjointe, les dépens sont partagés par parts égales. Lorsqu'il est prononcé sur la base de l'article 229, § 1^{er} ou § 3, chaque partie supporte les frais qu'elle a exposés, le juge gardant toutefois la possibilité d'en décider autrement au vu des circonstances de la cause. On répond ainsi adéquatement à l'arrêt de la Cour constitutionnelle, tout en résolvant la question de la portée exacte de la notion de compensation des frais et dépens. Il faut encore signaler que la commission de la Justice de la Chambre a entendu les professeurs Senaeve et Van Gysel, ainsi que l'OBFG et l'OVV, qui ont suggéré la formulation actuelle du texte.

III. Discussion générale

Mme Taelman estime que la proposition de loi initiale de M. Mahoux visait, à juste titre, à répondre à l'arrêt n° 137/2008 de la Cour constitutionnelle, c'est-à-dire à régler la question des frais dans le cadre d'une procédure de divorce pour désunion irrémédiable. La Cour a effectivement jugé que le règlement des frais visé à l'article 1258, alinéa 2, du Code judiciaire,

Hof oordeelde immers dat de kostenregeling van artikel 1258, tweede lid van het Gerechtelijk Wetboek, betreffende de hervorming van de echtscheiding, ongrondwettelijk was en een schending uitmaakte van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. Immers, overeenkomstig die bepaling, worden de kosten van het geding wanneer de echtscheiding wordt uitgesproken op grond van artikel 229, § 3, van het Gerechtelijk Wetboek, volledig ten laste gelegd van de eisende partij, daar waar deze kosten bij de andere vormen van echtscheiding wegens onherstelbare ontwrichting, tussen de partijen kunnen worden omgeslagen.

De commissie voor de Justitie wilde het betreffende artikel 1258 aanpassen om het aldus mogelijk te maken dat de kosten door de rechter zouden worden omgeslagen onder de partijen. Er kan weinig discussie bestaan over de bedoeling van de betreffende bepaling.

Spreekster verwijst ook naar het amendement dat zij met de heer Vankrunkelsven had ingediend (nr. 4-1115/2, amendement nr. 1) en dat ertoe strekte de regeling omtrent de verdeling van de gerechtskosten bij een scheiding op grond van artikel 229, § 3 onder dezelfde regeling te brengen als bepaald in artikel 1258, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek. Deze tekst leunt meer aan bij de tekst die nu door de kamer is overgezonden.

De tekst die door de Senaat werd overgezonden maakte immers geen onderscheid tussen de situatie waarbij de echtscheiding gezamenlijk werd ingeleid door beide partijen en de situatie waarbij de echtscheiding wegens duurzame ontwrichting als het ware door één der partijen werd opgedrongen aan de andere partij. Compensatie vooronderstelt dat elk der partijen kosten heeft gehad waarbij er dan een verrekening plaatsvindt. Verder leek de formulering «de kosten worden omgeslagen» een verplichting in te houden.

Spreekster besluit dan ook te kunnen instemmen met de thans voorliggende tekst die een beter formulering inhoudt.

De heer Swennen sluit zich aan bij vorige spreekster. Tevens wenst spreker te onderlijnen dat het oorspronkelijk wetsvoorstel niet enkel een tegemoetkoming aan het arrest van het grondwettelijk Hof beoogde. Artikel 1258 paste ook niet meer in de geest van de vernieuwde echtscheidingswetgeving.

De heer Mahoux vestigt er de aandacht op dat het feit dat er een gezamenlijk verzoek wordt ingediend, niet automatisch betekent dat er gelijkheid is tussen de partijen.

De staatssecretaris stipt nog aan dat de voorliggende tekst niets wil wijzigen aan de bedoeling van de door de Senaat overgezonden tekst. Hij brengt enkel een betere formulering aan van hetgeen werd beoogd.

relatif à la réforme du divorce, était inconstitutionnel et violait les articles 10 et 11 de la Constitution. En effet, en vertu de la disposition en question, les frais de la procédure sont entièrement mis à charge de la partie demanderesse lorsque le divorce est prononcé sur la base de l'article 229, § 3, du Code judiciaire, alors que ces frais peuvent être partagés entre les parties dans les autres formes de divorce pour désunion irrémédiable.

La commission de la Justice voulait modifier l'article 1258 en question de telle sorte que le juge puisse répartir les frais entre les parties. L'objet de la disposition proposée ne prête guère à discussion.

L'intervenante renvoie également à l'amendement qu'elle avait déposé avec M. Vankrunkelsven (doc. Sénat n° 4-1115/2, amendement n° 1), visant à assimiler le régime de répartition des frais de justice en cas de divorce fondé sur l'article 229, § 3, du Code civil à celui prévu à l'article 1258, alinéa 1^{er}, du Code judiciaire. Le texte de cet amendement est plus proche du texte transmis par la Chambre.

Le texte transmis par le Sénat ne faisait effectivement pas de distinction entre la situation où la procédure de divorce a été engagée conjointement par les deux parties et le cas d'un divorce pour désunion irrémédiable pour ainsi dire imposé par une partie à l'autre. Une compensation suppose que chacune des parties a eu des frais, lesquels font ensuite l'objet d'un règlement. En outre, la formulation «les frais sont compensés» semblait impliquer une obligation.

Dès lors, l'intervenante marque son accord sur le texte à l'examen, qui propose une meilleure formulation.

M. Swennen se rallie à l'intervenante précédente. Au demeurant, il souhaite souligner que la proposition de loi initiale ne visait pas uniquement à répondre à l'arrêt de la Cour constitutionnelle. Le but était aussi d'adapter l'article 1258, qui ne correspondait plus non plus à l'esprit de la nouvelle législation sur le divorce.

M. Mahoux attire l'attention sur le fait que ce n'est pas parce qu'une demande est adressée conjointement qu'il y a automatiquement égalité entre les parties.

Le secrétaire d'État ajoute que le texte à l'examen ne modifie en rien la finalité du texte transmis par le Sénat. Il ne fait qu'améliorer la formulation de cette finalité.

IV. Artikelsgewijze bespreking en stemmingen

De artikelen 1 en 2 geven geen aanleiding tot enige opmerking.

Met eenparigheid van de 11 aanwezige leden beslist de commissie zich aan te sluiten bij de tekst zoals hij door de Kamer van volksvertegenwoordigers werd teruggezonden (stuk Kamer nr. 52-1803/8).

Dit verslag werd goedgekeurd met 8 stemmen bij 1 onthouding.

*
* *

De rapporteur,

Vanessa MATZ.

De voorzitter,

Patrik VANKRUNKELSVEN.

*
* *

De aangenomen tekst is dezelfde als de door de Kamer van volkstegenwoordigers geamendeerde en aan de Senaat teruggezonden tekst (stuk Kamer nr. 52-1803/8).

IV. Discussion des articles et votes

Les articles 1^{er} et 2 ne donnent lieu à aucune observation.

À l'unanimité des 11 membres présents, la commission décide de se rallier au texte tel qu'il a été renvoyé par la Chambre des représentants (doc. Chambre, n° 52-1803/8).

Le présent rapport a été approuvé par 8 voix et 1 abstention.

*
* *

La rapporteuse,

Vanessa MATZ.

Le président,

Patrik VANKRUNKELSVEN.

*
* *

Le texte adopté est identique au texte amendé par le Chambre des représentants et renvoyé au Sénat (doc. Chambre, n° 52-1803/8).